

Dü?ünme ?htiyac? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dü?ünme ?htiyac? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20290>

Özet

Dü?ünme ?htiyac? Ölçe?i (D?Ö), bireylerin çaba gerektiren bili?sel faaliyetlere ne ölçüde katıldığını ve bunlardan ne kadar keyif aldığını ölçmek üzere tasarlanmış psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, orijinal Need for Cognition (NFC) ölçe?inin Türkçe'ye bir uyarlama çalışmasıdır. Sami Gülgöz ve C. J. Sadowski tarafından 1995 yılında gerçekleştirilen bu uyarlama, ölçe?in Türk kültürü bağlamında geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmeyi ve bili?sel ihtiyaç ile öğrenci başarıları göstergeleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Toplam 18 maddeden oluşan bu araç, bireylerin dü?ünme e?ilimlerindeki tutarlı farklılıkların tespit etmek için yaygın olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dü?ünme ?htiyac?, Dü?ünme ?htiyac? Ölçe?i, Bili?sel Motivasyon, Öğrenci Başarıları, Psikometrik Uyarlama, ?ç Tutarlılık, Bili?sel Çaba.

Yazarlar

Sami Gülgöz, C. J. Sadowski

Amaç

Dü?ünme ?htiyac? Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin karmaşık ve çaba gerektiren dü?ünme görevlerine katılma ve bu tür görevlerden keyif alma derecelerini saptamaktır. Ölçek, yüksek bili?sel ihtiyaca sahip bireyleri, dü?ünmekten kaçınan veya yüzeysel bilgi işlemeyi tercih eden bireylerden ayırmayı hedefler.

Türkçe uyarlama çalışması'nın özel amacı, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk öğrenci popülasyonunda da korunduğunu göstermek ve bu bili?sel e?ilimin akademik performans göstergeleri ile olan ilişkisini araştırmaktır.

Yapı

Dü?ünme ?htiyac? Ölçe?i, bireyin bili?sel süreçlere yönelik tutarlı motivasyonunu temsil eden **Dü?ünme ?htiyac?** (Need for Cognition - NFC) psikolojik yapıdır. Bu yapı, bili?sel faaliyetlerin yoğunluğuna ve sıkılığınaya yönelik bireysel e?ilimleri içerir. Ölçek, bu yapıyı iki temel alt boyut aracılığıyla de?erlendirmektedir:

Olumlu Dü?ünme ?htiyac? Boyutu: Bili?sel görevlere yönelik olumlu tutumu, çaba harcamaktan keyif almayı ve zorlu dü?ünme süreçlerine güveni ifade eder.

Olumsuz Dü?ünme ?htiyac? Boyutu: Bili?sel görevlerden kaçınma, zihinsel çaba sarf etmeye

kar?? isteksizlik ve yeni fikirler ö?renmeye yönelik dü?ük heyecan? ifade eder.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, yap?sal geçerli?i destekleyen güçlü bulgular sunmu?tur. Yap?lan analizlerde, orijinal ölçek ile iki madde ç?kar?lm?? olan uyarlanm?? ölçek aras?ndaki korelasyonun oldukça yüksek oldu?u tespit edilmi?tir. Bu ili?ki ($r(154)=.97$, $p<.0001$) düzeyi, Türkçe formun özgün ölçekle neredeyse e?de?er bir yap?y? ölçtü?ünü ve yüksek düzeyde e?zamanl? geçerli?e sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???, iki ayr? uygulama a?amas?nda ölçülmü?tür. Elde edilen bulgular, ölçe?in tutarl? bir ölçüm arac? oldu?unu do?rulamaktad?r. Birinci a?amada hesaplanan Cronbach Alfa katsay?s? .69 olarak bulunurken, ikinci a?amada bu katsay? .78'e yükselmi?tir. Özellikle ikinci a?amada elde edilen alfa de?eri, ölçe?in psikometrik aç?dan kabul edilebilir düzeyde iyi bir iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Dü?ünme ?htiyac? Ölçe?i, toplam 18 maddeden olu?makta olup, bu maddeler iki ana faktör veya alt boyuta ayr?lm??t?r: Olumlu Dü?ünme ?htiyac? ve Olumsuz Dü?ünme ?htiyac?. Her iki alt boyut da 9'ar maddeden olu?maktadır. Bu iki faktörlü yap?, bireyin bili?sel çabaya yönelik hem yakla??m?n? (olumlu) hem de kaç?nma e?ilimini (olumsuz) kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmeye olanak tan?r.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: 18 maddelik öz bildirim ölçe?i (2 alt boyut)

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Popülasyon: Üniversite ö?rencileri (Yüksekö?retim düzeyi)

Ya? Grubu: Yeti?kin (Çal??ma üniversite ö?rencileri üzerinde yap?lm??t?r.)

Popülasyon Detaylar?: Türk üniversite ö?rencileri üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, 9'lu Likert tipi derecelendirme kullan?r. Yan?t format?, +4 (bu cümle tamamen beni anlat?yor) ile -4 (bu cümle tamamen bana ayk?r?) aras?nda de?i?mektedir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Uyarlama çal??mas? 1995 y?l?nda yay?nlanm??t?r.

Sorumlu Yazar ve ?leti?im: Ölçe?in sorumlu yazar? Sami Gülgöz'dür. Ticari olmayan akademik kullan?mlar ve izinler hakk?nda bilgi almak için sorumlu yazarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

?leti?im Adresi: sgulgoz@ku.edu.tr

Kaynaklar

Gülgöz, S. ve Sadowski, C. J. (1995). Dü?ünme ?htiyaci Ölçe?inin Türkçe uyarlamasi ve ö?renci ba?arisi göstergeleri ile korelasyonu. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10 (35), 15-24.

Makalenin orijinal ba?lant?s?: turkpsikolojidergisi.com

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: dusunme-ihtiyaci-olcegi-toad.pdf

Dü?ünme ?htiyac? Ölçe?i Maddeleri

Dü?ünme ?htiyac? Ölçe?i toplam 18 maddeden olu?maktadır. Derecelendirme format? 9'lu Likert tipindedir (+4= bu cümle tamamen beni anlat?yor / -4= bu cümle tamamen bana ayk?r?).

2 alt boyut ve toplam 18 madde.

Olumlu Dü?ünme ?htiyac? Boyutu (9 madde): ??imde, dü?ünme yetene?ime güvenerek yükselme fikri bana çekici gelir.

Olumsuz Dü?ünme ?htiyac? Boyutu (9 madde): Yeni dü?ünme fikirleri ö?renmek bana pek heyecan vermez.